

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДНУ «ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ»
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**Всеукраїнська науково-практична конференція
магістрантів і молодих дослідників**

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ВЕТЕРИНАРНОЇ
МЕДИЦИНИ**

«НАУКОВІ ПОШУКИ МОЛОДІ У ХХІ СТОЛІТТІ»

16 листопада 2023 року

**Біла Церква
2023**

УДК 636.09:378-053.6:001(063)

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Шуст О.А., д-р екон. наук, професор.

Варченко О.М., д-р екон. наук.

Димань Т.М., д-р с.-г. наук.

Зубченко В.В., канд. екон. наук.

Власенко С.А., д-р вет. наук.

Шаганенко Р.В., канд. вет. наук.

Качан Л.М., канд. с.-г. наук.

Ластовська І.О., канд. с.-г. наук.

Олешко О.Г., канд. с.-г. наук.

Наукові пошуки молоді у XXI столітті. Актуальні проблеми ветеринарної медицини: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції магістрантів і молодих дослідників (Біла Церква, 16 листопада 2023 р.). – Біла Церква: БНАУ, 2023. – 160 с.

Збірник підготовлено за авторською редакцією доповідей учасників конференції без літературного редагування. Відповідальність за зміст поданих матеріалів та точність наведених даних несуть автори.

УДК 619:616.9**МИХУЛЯ А.О.**, магістрантНауковий керівник – **ДОВГАЛЬ О.В.**, канд. вет. наук*Білоцерківський національний аграрний університет*epizootologiya@ukr.net**ДІАГНОСТИКА, ЛІКУВАННЯ ТА ПРОФІЛАКТИКА ДЕРМАТОМІКОЗІВ СОБАК І КОТІВ В УМОВАХ ВЕТЕРИНАРНОЇ КЛІНІКИ**

Дерматофітози у собак і котів є групою грибкових інфекцій, які викликають ураження шкіри, волосся та нігтів. Головні викликачі цих інфекцій належать до родів *Microsporum*, *Trichophyton* та *Epidermophyton*. Ці грибки можуть передаватися від тварин на людину та навпаки, що робить дерматофітози значущими з позицій ветеринарії та громадського здоров'я. У собак і котів найчастіше зустрічаються *M. canis*, *M. gypseum* та *T. mentagrophytes*. Симптоми дерматофітозів у тварин включають висипання, лусочки, вологі плями, втрату волосся та свербіж. Діагноз зазвичай встановлюється за допомогою мікроскопічного вивчення проб шкірних відшарувань або культурного вивчення грибків. Дерматофітози собак і котів поширені на території України. Лікування полягає у застосуванні протигрибкових препаратів, наприклад гризеофульвіну, ітраконазолу, тербінафіну. Важливе значення має дезінфекція місць перебування тварини. Профілактика включає уникнення контакту із хворими тваринами, виявлення та ізоляцію хворих тварин, санітарну обробку приміщень та інвентарю.

Ключові слова: дерматофіти, ураження шкіри, *M. canis*, *M. gypseum*, *T. mentagrophytes*.

Існує багато хвороб спричинених поширеними дерматофітними грибковими організмами, які нараховують понад 30 видів. Зоофільні види грибків, пристосовані до тварин-хазяїв і включають *Microsporum canis*, *M. equinum*, *M. persicolor*, *M. nanum*, *Trichophyton equinum*, *T. verrucosum* і *Trichophyton mentagrophytes complex*. Геофільні види, пов'язані з розкладанням кератину в ґрунті, спорадично інфікують тварин і людей.

Дерматофіти виділяються як анаморфи, ідентифіковані як *Microsporum* або *Trichophyton* на основі культуральних характеристик. Існування як статевих, так і безстатевих форм призвело до подвійної класифікації та номенклатурних питань, особливо в межах комплексу *T. mentagrophytes*. Амстердамська декларація про номенклатуру грибів (2011) виступає за принцип "Один гриб = одна назва", але традиційна номенклатура зберігається, створюючи проблеми з точною класифікацією.

В Україні основними збудниками дерматомікозів у собак і котів є грибки родів *Microsporum* та *Trichophyton*. Зокрема, найбільш поширеним є грибок *Microsporum canis*. Цей вид становить до 90% випадків дерматомікозів котів і близько 75% – у собак. *M. canis* легко передається від тварини до тварини і може інфікувати людей. Дещо рідше зустрічається *Trichophyton mentagrophytes* – приблизно у 20% випадків у собак і 10% у котів. Інші види, такі як *Microsporum gypseum*, зустрічаються зовсім спорадично і зазвичай є сапрофітами, а не збудниками справжніх дерматомікозів.

Робота була виконана на базі клініки «Зоовет-Центр», м. Мена Чернігівської області. Було ретроспективно досліджено випадки дерматомікозів котів і собак в зоні обслуговування клініки на основі аналізу документів ветеринарного обліку клініки.

Встановлено, що основні клінічні ознаки дерматомікозів у собак і котів були наступні. Локалізовані або генералізовані вогнища алопеції (втрати волосся) з чіткими межами, часто круглої форми, лущення, сухість та ламкість волосся, еритема (почервоніння) уражених ділянок шкіри, свербіж різного ступеня вираженості, тварини можуть розчухувати уражені місця.

При генералізованих формах – значне випадіння волосся на великих ділянках тіла, ускладнення у вигляді бактеріальних інфекцій, гнійничкових уражень через розчухування.

У котів частіше спостерігалися ураження голови та кінцівок, у собак – тулуба. Специфічний "мишачий" запах в осередках ураження.

Зазвичай для підтвердження діагнозу потрібне мікроскопічне та культуральне дослідження але на базі клініки такі дослідження виконати було неможливо, тому менша

частина проб від підозрілих у захворюванні собак і котів відправляли у регіональну ветеринарну лабораторію для мікологічного дослідження, а більша частина діагнозів було поставлено без мікологічних досліджень. Цитологічне дослідження вмісту пустул для виявлення спор і гіфів грибка та гістопатологічне дослідження біоптатів шкіри іноді виконувалось у сторонній лабораторії. Для підтвердження діагнозу в основному використовували мікроскопічне дослідження лусочок шкіри та волосся в 10% розчині КОН для виявлення міцелію та спор грибків (POS). Це простий і швидкий метод, але потребує досвіду та уважності при виконанні. Постійно застосовувалась діагностика за допомогою лампи Вуда, яке є корисним допоміжним методом при діагностиці дерматомікозів собак і котів.

Суть методу полягає в тому, що при опроміненні уражених ділянок шкіри ультрафіолетовим випромінюванням від лампи Вуда, деякі грибкові елементи можуть світитися яскраво-зеленим чи жовто-зеленим кольором (флуоресціювати). Це пов'язано з накопиченням ендогенних порфіринів в уражених тканинах. Однак брали до уваги і обмеження цього методу, адже не всі грибкові елементи флуоресціюють, тому відсутність світіння не виключали дерматомікоз. Крім того, інші захворювання шкіри (бактеріальні інфекції, алергічні ураження) також можуть флуоресціювати.

Лікування дерматомікозів у котів і собак включало застосування системних та місцевих протигрибкових препаратів, а також комплекс допоміжних заходів.

З системних антимікотиків найчастіше застосовують гризеофульвін, ітраконазол, флуконазол, тербінафін. Вони пригнічують ріст грибка в організмі. Місцево у формі шампунів, крапель, мазей призначають препарати міконазолу, еніконазолу та інші. Вони знищують грибок безпосередньо в осередках ураження.

Важливе значення має усунення предриспонуючих факторів (алергії, ендокринопатій), лікування вторинних бактеріальних інфекцій, а також регулярне видалення враженого волосся. Необхідно дотримання карантину хворої тварини та дезінфекція навколишнього середовища.

Комплексне застосування системних та місцевих препаратів із додатковими заходами дозволяло ефективно контролювати перебіг дерматомікозів у домашніх тварин.

Загальна профілактика дерматомікозів у собак і котів полягає у дотриманні санітарно-гігієнічних норм утримання тварин, регулярного огляду шкіри і шерсті, виявлення та ізоляції хворих тварин, дезінфекції приміщень та інвентарю. Також з профілактичною метою можливе застосування імуностимулюючих препаратів та полівітамінних комплексів для підвищення резистентності організму тварин.

Специфічна профілактика наразі обмежена, адже в Україні зареєстрована і доступна лише інактивована вакцина Біокан М (Biocan M, Чехія) проти *Microsporum canis* собак, а подібна вакцина Біофел М Плюс, (Biofel M Plus, Чехія) наразі недоступна.

Отже, дерматомікози собак і котів є поширеними грибковими хворобами шкіри, зумовленими видами *Microsporum* та *Trichophyton*. В умовах України домінуючим збудником є *Microsporum canis*. Діагностика часто базується на клінічних ознаках та простих методах мікроскопії без культурального дослідження. Лікування та профілактика вимагають комплексу системних і місцевих антимікотиків та загальногігієнічних заходів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Moriello, Karen A., et al. "Diagnosis and treatment of dermatophytosis in dogs and cats. Clinical Consensus Guidelines of the World Association for Veterinary Dermatology." *Veterinary dermatology* 28.3 (2017): 266-e68.
2. Boehm, Teresa MSA, and Ralf S. Mueller. "Dermatophytosis in dogs and cats-an update." *Tierärztliche Praxis. Ausgabe K, Kleintiere/Heimtiere* 47.4 (2019): 257-268.
3. Корчан, Л. М., et al. "Порівняння схем лікування дерматофітозів собак і котів." *Проблеми зооінженерії та ветеринарної медицини* 31 (2) (2015): 86-88.